

“Bakı-Şollar su kəmərinə rəhbərlik etmiş şəxs

Peşəkar mühəndis

Azərbaycanın ilk yüksək təhsilli mühəndislərindən söz düşəndə, şübhəsiz, Bakı-Şollar su kəmərinin çəkilişinə rəhbərlik etmiş Əbdülrəhman Adıgözəlovun adı xüsusi xatırlanır. Onun bioqrafiyasındakı bir çox əlamətdar məqamları sadalamadan belə, paytaxt Bakı üçün mühüm önəm daşıyan bir layihəyə rəhbərlik etməsi tarixdə xatırlanmağa yetərli sayıla bilər. Görkəmli mühəndis Ə.Adıgözəlov eyni zamanda bir sıra mühüm vəzifələrdə, Sənaye-Tikinti Materialları Nazirinin birinci müavini, Bakı Şüşə zavodu, Şüşətara zavodu və Mərmər zavodunun direktoru vəzifələrində çalışıb

O, ilk neft buruq ustalarından biri, Neft Həmkarlar İttifaqının yaradıcılarından olan Məmmədhasən Adıgözəlovun oğludur.

Əbdülrəhman Məmmədhasən oğlu Adıgözəlov 31 iyul 1911-ci ildə Bakının Xırdalan qəsəbəsində anadan olub. O, ilk təhsilini həmin qəsəbənin məktəbində alıb. Anası Xədicə xanım və atası Məmmədhasən bəy öz yeganə oğullarına mükəmməl tərbiyə və təhsil verməyə çalışırdılar. 1924-cü ildə 13 yaşında ikən anasının qəfil ölümündən sonra Əbdülrəhman və bacısı Minaxanım atasının himayəsi altında böyümüşlər. 1924-cü ildə gənc Əbdülrəhman Binəqədi rayonu Volodarski adına Fabrik-Zavod peşə məktəbinə daxil olur və 1928-ci ildə oranı uğurla bitirir. 1928-ci ildən 1930-cu ilə kimi Binəqədidə 20-ci mədənin çilingəri kimi çalışır. 1930-1932-ci illər arası Əbdülrəhman Adıgözəlov Bakıda Lenin adına Texniki-Peşə Məktəbinin fəhlə fakültəsinin tələbəsi olur. 1933-1938-ci illər arası Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası) mühəndislik fakültəsində təhsil alır və həmin fakültəni uğurla bitirərək birinci dərəcəli fərqlənmə diplomu alır.

Əbdülrəhman Adıgözəlov əmək fəaliyyətinə mühəndis kimi başlamışdır. O, öz bioqrafiyasında yazır: “İnstitutu bitirdikdən sonra Budyoniy adına Maşınqayırma zavoduna göndərildim, ilk əvvəl kompressorların sınağı üzrə mühəndis, daha sonra Texniki Nəzarət şöbəsinin müdir müavini, 9 aydan sonra isə zavodun baş mühəndisi vəzifəsinə təyin olunmuşdum. 1941-ci ilə qədər həmin zavodda müvəffəqiyyətlə çalışmış, Vətən Müharibəsi ilə əlaqədar olaraq 1941-ci ilin avqustunda Bakı-Şollar su kəmərinin rəhbəri vəzifəsinə təyin olundum”.

Ə. Adıgözəlov 1943-cü ilin sonunda “Azneftkombinat”da vəzifəyə təyin olunmuş və maşınqayırma şöbəsində çalışmışdır.

Sovet dövründə Amerikanın “fəthi”

1943-1944-cü illərdə dövlət tapşırığı ilə Əbdülrəhman Adıgözəlov ABŞ-da xüsusi ezamiyyətdə olmuşdur. SSRI-yə qayıtdıqdan sonra neft sənayesinin Xalq komissarının əmri ilə 423 nömrəli zavodun baş konstrukturu vəzifəsinə təyin olunmuşdur. “Bu ezamiyyət Ə.M.Adıgözəlovun bioqrafiyasında parlaq səhifələrindən biri olmuşdur, ”Empire State Building“-in 101-ci mərtəbəsinin baxış meydanında çəkilən şəkil, çox güman ki, Ə.M. Adıgözəlovun İkinci Dünya müharibəsi zamanı Sovet Hökumətinin tapşırığını yerinə yetirərkən ən yüksəyə qalxmış azərbaycanlılardan olmasına sübutdur.

İş otağı Nyu Yorkun 5-ci prospektində(5th Avenue) nüfuzlu göydələnlərin birində olan Ə.M.Adıgözəlovun şəxsən imzaladığı müqavilələrin məbləği bəzən 15 milyon ABŞ dollarına çatırdı” (Vikipedia).

Əbdülrəhman Adıgözəlov öz bioqrafiyasında bu barədə belə yazır: “Bu zavodda, mən ”Clark” və “Ingersoll Rand” şirkətinin idxal olunmuş qaz-mühərrikli kompressorlar üçün ehtiyat hissələri və qovşaqların texniki spesifikasiyaları haqqında sənədlərin yaradılmasında çalışmışam və göstərilən ehtiyat hissələri və qovşaqların istehsalının təşkilinə rəhbərlik etmişəm. Bunun nəticəsində bizim 423 nömrəli zavod neft sənayesini xarici firmalardan valyutaya alınan ehtiyat hissələrdən azad etmişdir”. Bütün bu görülən işlərdən sonra 1948-ci ildə neft sənayesinin işçiləri sırasından Əbdülrəhman Adıgözəlov “Şərəf Nişanı” ordeni ilə təltif edilmişdir.

Peşə sahəsindəki qazandığı uğurlar onu bir çox vəzifələrdə sınaqdan keçirmişdir. 50-ci illərdə Azərbaycanda təbii divar materiallarının istehsalı üçün güclü mexanikləşdirilmiş dağ müəssisələrinin yaradılması zərurəti meydana çıxdı. Bununla əlaqədar olaraq 1950-ci ildə Ə.Adıgözəlov respublikanın Sənaye-Tikinti materialları Nazirinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edildi. Görkəmli mütəxəssis 7 il həmin vəzifədə çalışmışdır.

Yüksək vəzifə kürsülərində

1957-ci ilin iyununda Azərbaycan SSR Xalq Təsərrüfatı Sovetinin yaradılması ilə əlaqədar olaraq Ə.Adıgözəlov Azərbaycan SSR Xalq Təsərrüfatı Sovetində texniki istehsalat şöbəsinin müdir müavini, 1958-ci ilin iyulunda Xalq Təsərrüfatı Sovetinin baş mühəndisi, elə həmin ilin avqustunda isə metallurgiya və dağ-mədən sənayesi idarəsinin başçısı vəzifəsinə təyin edilmişdir.

1959-cu ilin oktyabrında Xalq Təsərrüfatı Sovetinin dağ-mədən sənayesi şöbəsinin yaradılması ilə əlaqədar olaraq Ə.Adıgözəlov həmin şöbənin müdiri vəzifəsinə təyin edilmişdir. 1962-ci ildə o, yenidən yaradılmış metallurgiya və dağ-mədən sənayesi idarəsinin başçısı təyin olunmuşdur.

Əbdülrəhman Adıgözəlov öz bioqrafiyasında yazır: “Metallurgiya və dağ-mədən sənayesi idarəsinə rəhbərlik etdiyim müddətdə həmin sahənin inkişafı iki dəfə artmışdır. Azərbaycanın boru-prokat zavodunun, Sumqayıt alüminium zavodunun, Daşkəsən dəmir filizi mədəninin genişlənməsində və yenidən qurulmasında və həmçinin Kirovabad (Gəncə) alüminium zavodunun, Daşkəsən alunit mədənin tikilməsində qüvvəmi və biliyimi əsirgəməmişəm”.

Sonralar Əbdülrəhman Adıgözəlov Xalq Təsərrüfatı Sovetinin elektrotexnika və cihazqayırma şöbəsi başçısının müavini, daha sonra isə sənaye-tikinti materialları şöbəsi başçısının müavini vəzifələrində çalışmışdır. 1965-ci ilin avqustundan Bakı Şüşə zavodu, Şüşətara zavodu və Mərmər zavodunun direktoru vəzifələrində çalışmışdır. O, ömrünün sonuna - 5 yanvar 1976-cı ilə qədər həmin vəzifələrdə işləmişdir. Əbdülrəhman Adıgözəlovun başçılığı və birbaşa iştirakı ilə həmin müəssisədə istehsalı dayandırmadan müəssisənin genişlənməsi və yenidən qurulması həyata keçirilmişdir. SSRI-da ilk dəfə olaraq istiliyi udan şüşənin istehsalı da bu müəssisədə həyata keçirilmişdir. Bundan sonra SSRI Dövlət Bankının vəsaiti hesabına həmin müəssisədə 1970-ci ildə hər il 2 milyon stəkan istehsalı gücü olan yeni sex də istifadəyə verilmişdir.

“Azadlıq”ın Araşdırmaçı Jurnalistlər Qrupu KIV-ə Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyilə çap edilir